

Société Nouvelle Siemens N. V.

(afdeling Auximed)

WARMOESBERG 65, BRUSSEL

Tel. 17.16.07 (3 lijnen)

Vertegenwoordigt volgende firma's :

Siemens-Reiniger-Werke AG/Erlangen, Quarzlampen-Gesellschaft
mbH/Hanau, Elema-Schönander AB/Stockholm, Richard Wolf/
Knittlingen, A. Schneider/Berlin, Jos Neuberger/München.

DE STANDAARD

HET DAGBLAD

VOOR DE AFGESTUDEERDEN

Emiel Jacqmainlaan 127 - BRUSSEL

Mededelingsblad van het

A.V.O.H.V.

Inhoud

Huldegroet aan Meester E. Van Dieren bij
zijn tachtigste verjaardag

K. Goddeeris

De strijd van Meester Van Dieren vóór de
Eerste Wereldoorlog

P. Heuvelmans

De Kempische strijd van Meester Van Dieren

L. Wouters

Voor een Universiteit te Antwerpen

J. Heinz

Dreigende gevaren voor onze taal

Dr. P. Geyl

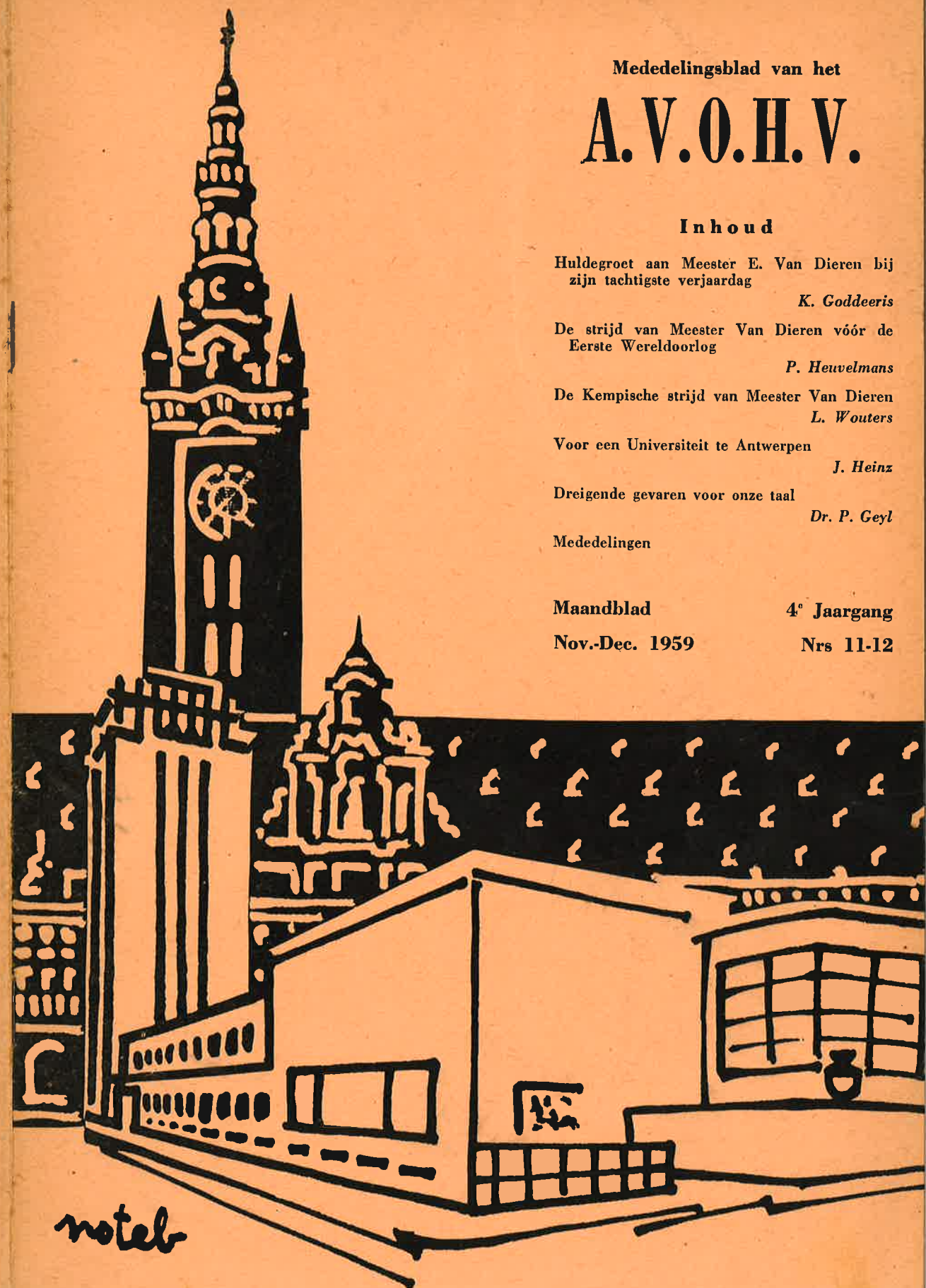
Mededelingen

Maandblad

4e Jaargang

Nov.-Dec. 1959

Nrs 11-12

ZUIGELINGEN-EN DIEETVOEDING
VAN EIGEN BODEM
HOOGSTE KWALITEIT

gracilac

volle gezuurde melk
voor zuigelingen

premalac

half-afgeroomde
gezuurde melk
voor zuigelingen

Diédex

voedingsuiker

annalac

zoutloze half-vette melk

desal

zoutloze melk voor
toekomstige moeders

plenolac

volle melk

DIADAL N.V. NOSTA
OPWIJK

MEEST MODERNE EN WETENSCHAPPELIJKE DIEETVOEDING

J. Plet

MEDEDELINGSBLAD
VAN HET
ALGEMEEN
VLAAMS OUD-HOOGSTUDENTEN VERBOND

REDAKTIE : Mr. J. Heinz, Violierstraat, 4, Antwerpen.

BEHEER : Sekretariaat van het A.V.O.H.V., Nieuwbrug, 21, Brussel (P.R. nr 42.92.38).

PUBLICITEIT : N.V. Publicarto, Tervurenlaan, 142, Brussel 4 (tel. 02.33.96.30).

Huldegroet aan Meester E. Van Dieren
bij zijn tachtigste verjaardag.

Deze maand is Mr. Van Dieren tachtig geworden.

Te dezer gelegenheid heeft het A.V.O.H.V. Mr. Van Dieren gehuldigd voor zijn onverpoosde medewerking sedert de laatste oorlog als lid van de centrale raad en als raadslid van het dagelijks bestuur.

Zijn strijd ter vernederlandsing van de Gentse hogeschool vóór de oorlog '14-'18, zijn parlementaire bedrijvigheid tussen de beide oorlogen en zijn loopbaan als advocaat werden tevens herdacht. Ook aan zijn vele vrienden uit de juridische middens en uit de Vlaamse strijd werd gevraagd zich bij dit huldebtoon aan te sluiten.

Op het vriendenmaal, hetwelk doorging op zondag, 17 december, in het Hotel Plaza, werd er Mr. Van Dieren gehuldigd door:

Mr. H. BORGINON : de parlementaire werking van Mr. Van Dieren tussen de beide oorlogen.

Mr. J. CUSTERS, senator : Mr. Van Dieren als advocaat.

Dr. phil. P. HEUVELMANS : de strijd van Mr. Van Dieren vóór de oorlog '14-'18.

Dr. Jur. L. WOUTERS : de eerste Kempische strijd van Mr. Van Dieren.

Dr. med. K. GODDEERIS : de werking van Mr. Van Dieren in het A.V.O.H.V. sedert de laatste oorlog.

Hierna volgt de toespraak gehouden door de voorzitter van het A.V.O.H.V.

Waarde Meester Van Dieren,

Ter gelegenheid van Uw tachtigste verjaardag heeft het A.V.O.H.V. de wens uitgedrukt U te huldigen. Daardoor menen wij allermindst een loutere formaliteit te vervullen, maar zijn overtuigd te beantwoorden aan een verplichting van waardering, dank en erkentelijkheid tegenover U.

Cyriel Verschaeve heeft eens gezegd dat hij verhoopde dat men bij het toekennen van een eredokterstitel zijn werk niet had geschieden van zijn leven. Ook wij hebben gemeend dat onze hulde zich niet beperken mag tot Uw activiteit in het A.V.O.H.V., maar de menigvuldige activiteit van Uw ganse leven moet omvatten, wijl dit ganse leven is doorweven met dezelfde draad van dienstbaarheid en van trouw tegenover Vlaanderen. Benevens Uw medewerking in het A.V.O.H.V., zullen aldus straks enkele vrienden Uw strijd vóór de oorlog '14-'18 ter vernederlandsing van de Gentse Universiteit, Uw parlementaire werking tussen de beide oorlogen, Uw aktie in de Kempen en Uw erg gevulde loopbaan als advocaat belichten.

Persoonlijk zal ik mij dus beperken tot Uw onverpoosde medewerking aan de uitbouw van het A.V.O.H.V. sedert de laatste oorlog als lid van de centrale raad en van het dagelijks bestuur. U zijt vooreerst de meest stipte, punctuele en nauwgezette medewerker geweest: ik kan mij maar weinig vergaderingen voorstellen, hetzij algemene, hetzij van de centrale raad of het dagelijks bestuur, zonder de aanwezigheid van Meester Van Dieren. U verschijnt er een van de eerste en vinden er U vaak nog als een der laatste. Deze stiptheid gaat gepaard met een innemende voorkomendheid, een vriendelijke inschikkelijkheid en hoffelijkheid... nog even sterk uitgesproken heden als op de eerste dag van onze samenwerking... Zeer voornamelijkheid, Meester Van Dieren, die mij zeer verplichten tegenover U en die door de academici in hun onderlinge verhoudingen maar al te vaak worden vergeten of genegeerd. Bescheiden gereserveerdheid en terughouding kenmerken Uw optreden, alhoewel dit beeld niet altijd strookt met het idee dat vele zich over U hebben gevormd. Kalmte, maat, bezadigdheid en objectiviteit kenschetsen vaak Uw tussenkomst in het A.V.O.H.V. en beantwoorden nogmaals niet aan de ruwoerige woelige Meester Van Dieren. Wanneer wij in onze jeugdige voortvarendheid, ingevolge de schromelijke miskenning van bepaalde vlaamse rechten, dachten uiting te moeten geven aan onze gerechtvaardigde opstandigheid in al te radikale en soms brutale moties, Uw parlementaire ondervinding en Uw juridische bevoegdheid brachten ons tot de zakelijke realiteit terug... Anderzijds deze bezadigde objectiviteit heeft nochtans aan Uw ondernemingsgeest niet geschaad. Moest ik inderdaad ingegaan zijn op Uw talloze schriftelijke voorstellen, de standpuntverklaringen van het A.V.O.H.V. betreffende het aktuele gebeuren in Vlaanderen zouden niet meer te tellen zijn. Ik wijs verder, Meester Van Dieren, op uw gediensstige bereidwilligheid: immer met gunstig gevolg heb ik bij U aangeklopt, wanneer moest overgegaan tot de redaktie van stellingnamen. Ik wijs op Uw vastberadenheid en Uw doordrijvendheid: « het verbeteren vasthouden aan immer hetzelfde » heeft U nooit afgeschrikt. Ik wijs ten slotte om Uw eeuwige jeugd en Uw spontaan soms opstandig dynamisme... bij de amnestiebetoging van september laatstleden heeft o.m. de oude Van Dieren de definitieve doorslag gegeven tot het verder oprukken en aan dokter J. Grauls, die zo vriendelijk was voor ons die kaarte in de oude vlaamse tale op te stellen, vertrouw ik straks de kommentaar van de in het tweede poynct vermelde smete op kake of kinne, nadat wij van de dartele forellen, vers geschept uut de Zoewelzinne, zullen geproefd hebben.

Meester Van Dieren, naast de vele hoedanigheden die ik zoëven terloops en op een zeer onvolledige wijze vermelde, naast die eeuwige trouw aan Uw vlaamse overtuiging doorheen Uw ganse loopbaan, trouw die al Uw doen en laten schraagde en U bijwijlen bekamping en miskenning, ondank en leed bezorgde, wens ik nog even Uw belangloze dienstvaardigheid als advokaat te beklemtonen.

Bereidwillige offervaardigheid vooreerst ten bate van de studentenschap en ten bate van alle konsekwente Vlamingen, die menen dat zij in bepaalde omstandigheden ter vrijwaring of ter verdediging van ons « natuurlijk, wettelijk en wederkerig recht » begrijpelijkerwijze gewelddadige methodes moeten aanwenden... zo zijt U, Meester Van Dieren, gedurende verschillende decennia de bestendige verdediger geweest tegenover het Belgisch gerecht én van de geheime raad der daad, én van de Expo-aktie... en zult U de verdediger zijn voor de komende amnestieaktie en voor de nakende strijd tegen de talentelling. Ik acht mij de tolk van de verschillende studentengeneraties die op U beroep deden en betuig U, Meester Van Dieren, hun dankbare erkentelijkheid.

Bereidwillige offervaardigheid ten bate van de slachtoffers der meest hatelijke repressie, die wij in Vlaanderen hebben gekend en nog steeds ondergaan, die indruist tegen de grondbeginselen van ons recht, tegen de bepalingen van de grondwet, tegen de universele verklaring van de rechten van de mens, die België heeft onderschreven, en voor hen die zich beroepen op de kristelijke leer, tegen de meest elementaire kristelijke naastenliefde. Uw bereidwillige offervaardigheid ten bate der slachtoffers dezer onmenselijke repressie, Meester Van Dieren, illustreer ik door een enkel voorbeeld. Wanneer U door een getroffen vlaams huisgezin gevraagd werd naar het verschuldigde honorarium voor zijn verdediging, klonk Uw onmiddellijk antwoord: Mevrouw, hetgeen U ingevolge de repressie geleden hebt voor Vlaanderen, is mij als honorarium ruimschoots voldoende. Dit enkel feit kenschetst Uw hoogstaande Vlaamse persoonlijkheid.

Meester Van Dieren, wij zijn vandaag talrijk rondom U verenigd. Toch ontbreken er in ons midden nog vrienden, die in de onmogelijkheid verkeren zich aan te sluiten bij Uw huldiging doch niettemin in het diepste van hun gemoed met ons medeleven en medevoelen. Ik breng namens alle aanwezigen een diepgemeende broedergroet aan onze politieke gedetineerden, die voor hun politieke overtuiging nog zijn opgesloten en wien voor de zoveelste maal een kerstfeest bij vrouw en kinderen zal ontzegd worden... en ik richt deze diepgemeende broedergroet ook aan hen, die door de repressie gebroodroefd in de finantiële onmogelijkheid verkeren met ons en nevens ons dit groots intiem vlaams familiefest van heden te beleven.

Ik besluit. Met onze hernieuwde erkentelijkheid voor het overvloedige vele, dat U Vlaanderen hebt geschonken, vragen wij God U, Meester Van Dieren, nog vele jaren in ons midden te bewaren, gezond en dynamisch als voorheen, ten bate van Vlaanderen, ten bate van Uw vele vrienden en ten bate van het A.V.O.H.V.

Karel GODDEERIS.

De strijd van Meester Van Dieren vóór de Eerste Wereldoorlog.

« Der Mut » heeft Karl von Clausewitz gezegd, « ist die erste Eigenschaft des Kriegers ».

Deze gevleugelde woorden zijn hier op hun plaats, daar wij vandaag de tachtigste verjaardag vieren van een soldaat ; een soldaat in de eigenlijke zin van het woord die de kazerne en de loopgraven heeft gekend, een soldaat in de overdrachtelijke zin die steeds en de vooruitgeschoven stellingen van de strijd voor de ontvoogding van ons Vlaamse volk heeft gestaan.

Mij werd verzocht u even te onderhouden over de strijd van Mr. Van Dieren van het verlaten van de universiteit af tot het uitbreken van de twee eerste wereldoorlogen 1914-1918.

Het had in de bedoeling van het inrichtend komitee gelegen, van het feest-berek zoals men dat in puritisch westvlaams pleegt te noemen, Ernest Claes te verzoeken zich van deze opdracht te kwijten. Niemand beter dan hij, om het zelf te hebben meegemaakt ; kon weten hoe Mr. Van Dieren zich in die periode heeft ingezet en een schier dagelijkse propaganda gevoerd heeft voor de vernederlandsing, toen zeiden wij de vervlaamsing van de Gentse Universiteit.

Door een spijtige samenloop van omstandigheden kan Ernest Claes hier niet aanwezig zijn, daar hij zelf hier vlak in de buurt, met enkele andere onlangs belauwerde Vlaamse Literatoren, in de Vereniging van Letterkundige als feest-varken moet fungeren. Toch heeft hij mij uitdrukkelijk verzocht u te zeggen dat, zodra hij zich zou kunnen vrijmaken, hij zich bij ons zou komen vervoegen.

Niet zodra had Mr. Van Dieren de Universiteit van Leuven verlaten of als bestuurslid van de Brabantse afdeling van K.V.O.H.V. en van de Katholieke Vlaamse Landsbond, kwam hij spoedig in betrekking met het Vlaams sekretariaat te Antwerpen. Dit zeer bedrijvig organisme, waarvan Fons Maertens en Ernest Claes de ijverigste sekretarissen waren, had onder meer de propaganda ten voordele van de vernederlandsing der Gentse Universiteit gecentraliseerd.

Max Roose, de voorzitter van de zg. Hogeschoolkommissie, waarvan Louis Franck en wijlen mijn vader de ondervoorzitters waren, had op zekere dag te zijnent, in de provinciestraat op de hoek van de tuinbouwstraat, enkele voor-aanstaande Vlamingen genodigd om gezamenlijk het actieplan van een groot-scheepse kampanje te beramen.

Daar waren onder meer aanwezig Frans Van Cauwelaert, dosfel, Dr. Van de Perre, Marten Spelliers, Rudelsheim, Mr. Van Dieren, Dr. August Borms, Ernest Claes en nog anderen.

Beslist werd in alle mogelijke gemeenten van het Vlaamse land vergaderingen en spreekbeurten te beleggen om aan de simpelen in den land diets te maken welk belang zij zouden hebben bij een Vlaamse Universiteit.

Geen week ging er voorbij of men zag Mr. Van Dieren, in een of ander « rotten borough » van het Vlaamse land, in een schuur, op een verhoog bestaande uit enkele planken op twee tonnen, of in een boerenherberg geleund tegen de toonbank, soms voor een dun gezaaid publiek van enkele drinkebroers, af en toe nurks en onwillig omdat men hen bij het klaverjassen kwam storen, in de zeer bevattelijke volkstaal die hem eigen is en die er zoveel beter insloeg dan de al te geleerde betogen van een Dosfel of een Van Cauwelaert, stilaan, stilaan

het toch geboeide publiek op zijn hand krijgen en overtuigen. Als dan vele, zeer vele jaren later de nederlandse universiteit te Gent een werkelijkheid was geworden, waarvoor hoge pieten fier een pluim op hun hoed staken, dan waren velen reeds vergeten van die werkers van het eerste uur, van hen die het zaad hebben gestrooid in toenmaals vrij barre voren, doch die moesten beleven dat de arbeiders van het elfde uur de rijke korenschoven konden inoogsten. Het zijn niet steeds de paarden die de haver verdienen die hem krijgen.

In die tijd was Mr. Van Dieren de graag geraadpleegde raadsman van al de loebassen en stropers van Diest, Zichem en omstreken. Eens, nadat hij erin geslaagd was voor de rechtbank de vrijspraak te bekomen van een meester in het stropersvak, was de gelukkig beklagde die zich aan een zware straf verwacht had, zo onthutst dat hij niet kon nalaten bij het verlaten van het gerechtshof te verklaren : « Da's nogal nen avekoat, die kan nog harder liegen dan welle. »

Doch hier schiet ik onder de duiven van Mr. Custers, en wil ik (*) liever besluiten met mijn verwondering erover uit te drukken dat, tegen alle regelen, gebruiken en geplogenheden in, Mr. Van Dieren nooit eerste-minister noch zelfs minister is geworden.

Want wat is en was in ons land een der eerste vereisten om in de Raad van de Kroon te zetelen ? Waar komen eerste-ministers als Van Zeeland, Pierlot en Pholien, vice-premiers als Rik de Man en Hendrik Marck vandaan ? Uit welk midden werden zij gekozen ? Allen hebben zij gediend, geleden en gestreden onder de wapperende plooiën van het met eer en krijsroem zwaar beladen vaandel van het 10^e linieregiment, het regiment dat ook het voorrecht genoot soldaat Van Dieren in zijn gelederen te tellen. Onder al de roemzuchtige Belgische regimenten is het 10^e wel het meest roemruchtige. Nadat het in augustus 1914 gezworen had Namen tot de laatste druppel bloed te verdedigen liever dan zich een morzel grond te laten ontwingen, trok het zich terug op Kontich, zowat 100 kilometertjes ver. Maar om die 100 kilometertjes af te leggen maakte het een omweg van zowat 800 kilometer, dus niet de mijl op zeven maar de mijl op acht. Door heel de Sambre-et-Meuse, over Laon, Rouen, Le Havre, Deal, Zeebrugge, Eeklo, Antwerpen tot Kontich, voerde het, met de restanten van de 4e divisie een aftocht uit, een « repli stratégique » waaraan de Russen later in de Karpathen een puntje konden zuigen.

Deze Anabasis, aan het einde waarvan de deelnemers, te Le Havre aangekomen als in Xenofoon, « Thalassa-Thalassa » riepen, heeft Mr. Van Dieren niet willen meemaken, hij verkoos en had de moed te Namen te blijven doorvechten, tot hij in de handen viel van de Duitsers, « les Teutons abhorrés ». Dit bewijs van moed hebben al de andere vandaan stuvende en om hun hachje bedachte ministrabelen Mr. Van Dieren zo kwalijk genomen, dat ondanks zijn hoedanigheid van gewezen piot van het 10e linie, een hoedanigheid op grond waarvan de anderen in de Kroonraad konden zetelen de Koning er nooit heeft aan mogen noch durven denken Mr. Van Dieren een portefeuille aan te bieden.

Waaruit eens te meer moge blijken dat ofschoon ik als bij de aanvang met Clausewitz mocht zeggen dat « Der Mut die erste Eigenschaft des Kriegers ist », te veel moed, in de ogen van de mensen die er te weinig hebben, voor de loopbaan van een politiek man, minder bevorderlijk kan blijken. Desondanks niettemin en evenwel nochtans, om met Vader Cats te spreken, mogen wij de voorzienigheid dankbaar zijn dat de last van een ministerportefeuille niet op de schouders werd gewenteld. Het gebed dat gij elke dag aan het slot van het

(*) op gevaar af onder die van Mr. Borginon te schieten

Onze Vader stort, et ne nos inducas in tentationem » en brengt ons niet in verleiding, werd verhoord. U werd de bekoring onthouden waaraan zovele Vlaamse voormannen bezweken zijn wanneer zij minister waren en een of andere rechtmatige eis van het Vlaamse volk moest worden ingewilligd. Zij staken dan hun flamingantische overtuiging op zak en hadden daarvoor steeds een ekskuus of aan voorwendsel : prioriteit moest altijd gegeven worden aan zogenaamde hogere belangen als daar waren en zijn : de eenheid van dit tweespaltig land, de tucht in de partij, de schone ziel van het kind, de vrijheid van de huisvader, het beangstigende Kongo-vraagstuk en de bloeddorstige eisen van de muilhelden uit de resistance.

Daaraan zijt U ontsnapt en daarvoor moeten we God danken. Hij behoude U als gij zijt, jong, voortvarend en strijdlustig, ad multos annos.

P. Heuwelmans.

De Kempische strijd van Mtr Van Dieren.

Dr. Jur. L. Wouters stelde op humoristische en luimige wijze Van Dieren in het licht als Meetingist.

Hij verhaalde hoe Van Dieren, voor de eerste maal Senator werd in 1929, nu een verwoede kiesstrijd in de Kempen.

Alle partijen, haast alle Pastoors, en last not least Martin Verbeek van de Beerse en Ravels-cementfabrieken, bekampten de vlaams nationale partij Van Thomas De Backer.

Met talloze anecdoten, de ene al plezieriger als de andere, schilderde hij het zwerversleven van Van Dieren gedurende twee volle maanden.

Plots overgaand van het luimige naar het ernstige besloot spreker als volgt :

Wij huldigen U Meester Van Dieren, omdat ge trouw waart aan de zaak van Uw volk, gedurende gans Uw leven. Voor die trouw hebt ge gestreden... en geleden !

Ge zijt er voor in de gevangenis gegaan, maar ook toen hebt gij het debat niet ontweken, en zijt ge zegevierend uit het strijdperk getreden, tegen de ganse rechterlijke wereld.

Nooit heeft Uw ruggegraat geplooid noch Uw hoofd gebogen.

Gij hebt geen plaatsje gezocht om de rijke tafelen van het conformisme. Nog staat gij in eenvoudige trouw, waar gij steeds hebt gestaan, — op de voorste rangen van de vlaamse kamp, zodat deze mooie verzen, uit het Nibelungenlied, als voor U werden geschreven « Und die die besten waren, lieszen die treue nicht ». — Alleen de besten, blijven altijd trouw.

Voor een Universiteit te Antwerpen.

Intermezzo, uitgesproken tijdens de Akademische Zitting van zondag 13 december 1959, in de Vlaamse Opera gehouden, « voor een Universiteit te Antwerpen ». Het woord werd gevoerd door de H.H. Jozef van Overstraeten, die de vergadering voorzat, Prof. Dr. Walter Opsomer en Prof. Mr. René Victor, die een rede hielden.

Deze manifestatie werd ingericht door het Algemeen Vlaams Oud-Hoogstudentenverbond, gouv Antwerpen, de Apotekersvereniging van Antwerpen, de Vlaamse Chemische Vereniging, de Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen, de Vlaamse Ingenieursvereniging, het Vlaams Geneesherenverbond, de Vlaamse Toeristenbond. Het sukses dezer vergadering was een verdiende beloning voor de organisatorische aanpak van V.T.B. - V.A.B. in de persoon van hun dynamische Voorzitter.

Wij zijn hier niet samengekomen om stoom af te blazen over een voorbijgaande aktualiteit, waarna we tevreden overschakelen naar de alledaagse dingen. De uitbouw van onze wetenschappelijke uitrusting — en in deze optiek, konkreet — de oprichting van een universiteit te Antwerpen, zullen een bepalende faktor blijken te zijn voor de toekomst van dit volk, dat het onze is. Ik wil me beperken tot enkele randbemerkingen, die misschien uw vizie op hetgeen tijdens deze manifestatie door eminente sprekers wordt betoogd, zullen verscherpen.

Onze gemeenschap leeft in staat van wettige zelfverdediging : deze toestand is zo oud als de vlaamse beweging. « Comment s'en débarrasser », zuchtte eens 'n brussels burgemeester. Wij weten dat wij ook te onzent moeten afrekenen met een stel mensen, van hoog tot laag, die het best kunnen doen zonder vlaamse problemen. Alleen wat hen persoonlijk dient, heeft enig belang, de rest is kamoefflage. Dit duidt op een gemis aan menselijke solidariteit en op falende burgerzin, een deugd nochtans, die heten ten dage hoog staat aangeschreven. Ik kan voor deze parazieten of kortzichtigen, geen bewondering opbrengen.

Ondertussen blijft dit land gekonfronteerd met een beweging die sedert meer dan honderd jaren, niet tot rust komt. Zij is het perpetuum mobile van België, en trotseert aldus de eerste wet der termodinamika, indien ik er iets van begriep. Zij is een historisch mirakel, zoals Prof. Lamberty (meen ik) zeer treffend gezegd heeft. De vlaamse beweging, wij geraken er niet van af, totdat zij eens overbodig zal zijn. Het ziet er naar uit dat men ze nog niet kwijt wil. In de grond is zij — in haar openevolgende verschijnselen naar de wisselende omstandigheden — *de affirmatie van de vlaamse levenswil*, een natuurkracht alzo, die op de duur alle kunstmatige dammen zal doorbreken.

Dit volk dat het onze is, staat NU voor een dubbele opgave. Ten eerste : de vrijwaring van zijn grondgebied, waarop sedert eeuwen de vlaamse mensen leven en streven. « Om het land te beschermen », zoals luidde in 1302, staan wij heden paraat — met of zonder romantiek — in gesloten gelederen : tot hier en niet verder ! Dàt is de betekenis van de eensgezinde aktie tegen de talentelling. Ten tweede : de toegang tot hogere ontwikkeling voor alle bekwame jongeren uit ons volk. Dàt is de betekenis van onze aktie voor een Universiteit te Antwerpen.

Hogere ontwikkeling ! Het is niet opwindend, en het klinkt niet spektakulair, maar zo luidt het parool van deze tijd. Want wij leven in het teken juist van deze techniek, van de wetenschappelijke vorsing, van de geestelijke paraatheid. Men komt als individu én als gemeenschap, van langsom meer aan bod, in de mate dat men zich aanmeldt met moderne wapens, gesmeed in de hogescholen en universiteiten. Aldus gezien, is de oprichting van een universiteit te Antwerpen, een kategorische imperatief, met een uitgesproken sociaal-economisch aspect.

Noem het demokratizing van het hoger onderwijs, evolutie van de maatschappij op universitair peil, tekort en behoefte aan hoog-geschoolde krachten, om het even. De vraag is : welk is het aandeel, of juist, het voordeel, van onze gemeenschap in de wetenschappelijke investering(en) ? Wat hebben wij, wat hebt gij vlaamse ouders, wat heeft de jeugd die hogerop wil, aan die terminologie, aan slogans of zalvende frazen ? Wij kunnen ons op dit stuk onthouden van overtollig sentiment. Het is praktischer uit te komen — zonder complimenten — voor zijn eigenbelang, en ook eerlijker. De vraag is : hoe kan en wanneer zal onze « ontzettende » achterstand ter zake, ingelopen worden ?

Op die vraag werd reeds geantwoord door de beroepsverenigingen van academici, artsen, ingenieurs en advocaten. Ik verwijs naar de stellingneming voor een universiteit te Antwerpen, van de Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen, van het Vlaams Geneesherenverbond, van de Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging. Zij allen namen hun verantwoordelijkheid op tegenover deze gemeenschap. Allerlei groepen uit de kulturele, politieke en syndikale sektor deden hetzelfde. Het zou ons te ver leiden dit alles omstandig weer te geven. Ik moge nog verwijzen naar de verklaring der V.V.S. (Vereniging der Vlaamse studenten) die alle universitaire van de nederlandse taalrol groepeerde, in september jl. : demokratizing van het Hoger Onderwijs, poneert de eis van een universiteit te Antwerpen.

Het probleem vond ik kernachtig geformuleerd in het « standpunt » der K.V.I.V. in dato van 10 oktober 1959. Ziehier : « Het aantal studerende in het hoger onderwijs zal in de nabije toekomst sterk toenemen. Het is bijgevolg noodzakelijk te voorzien in een uitbreiding van het universitair onderwijs. De bestaande ongelijkheden tussen de twee taalgebieden in zake universitaire opleidingsmogelijkheden en het verschil in demografische ontwikkeling maken noodzakelijk deze uitbreiding eerst en vooral te voorzien in het vlaams landsgedeelte. Bijgevolg is de K.V.I.V. voorstander van de stichting van een universiteit te Antwerpen. » Dat een sterke organisatie, als deze van de vlaamse ingenieurs, die bijna 3.000 leden telt, tot deze konklusie kwam, is o.i. van bijzondere pregnantie.

Wij schuwen niet in herhaling te vervallen, met uwe aandacht te vragen voor de taal der cijfers.

Volgens het jaarverslag der Universitaire Stichting, onlangs verschenen, waren er in België voor 1958/59 : 28.275 studenten (vergelijk met 1938/39 : 11.641). Wat de toekomst betreft, verwacht de verslaggever tussen 1966-70, 45.000 studenten. Vergelijk met de prognose voor Nederland : 60.000. De west-duitsche Bondsrepubliek heeft thans nagenoeg 140.000 studenten. Deze getallen spreken voor zichzelf.

Er is echter meer. De laatste vijf jaren, steeg het aantal studenten in België met 5.500, maar de nederlandsestaligen bleven op het niveau van 38 %. Begint U klaar te zien ?

Onze gemeenschap vertegenwoordigt 62 % van de jeugd, de nederlandsestaligen staan in voor 62,23 % van de jaarlijkse miliciens. Voor dit potentieel zijn er twee universiteiten. Wij zijn goed voor dffe militaire dienst (soldaten en onderofficieren in hoofdzaak), wij worden in het leger met open armen ontvangen in de lagere rangen. Wordt het geen hoogste tijd dat er ook voldoende hoger-onderwijsinstellingen komen om onze vlaamse rekruten wier intelligentiekwotiënt de belgische norm niet naar beneden drukt, ook daar op te nemen ?

Wanneer we nu de kaart van België bekijken, zien wij ten noorden een landstreek bestaande uit de vier vlaamse provincies — een oud kultuurgebied van West-Europa — waar 4.300.000 Vlamingen wonen. U ontdekt er in de 2e helft

van de XXe eeuw, zegge en schrijve, één universiteit. Is het dan te verwonderen dat deze landstreek slechts 9.896 studenten opbrengt, waaronder 1.320 franstalig h.o. volgen, terwijl de provincie Brabant alleen (waar de dubbele universiteit van Leuven en die van Brussel gevestigd zijn) het leeuwenaandeel inpalmte met 8.499 studenten, w.o. 1962 nederlandsestaligen. Dat betekent een bevoorrechte positie voor de leidende posten in dit land. Want dat is de inzet van de « hogere studies », vergeten wij het nooit.

Daarom juist wenst ieder ouder, wensent ook de vlaamse ouders met de meeste kinderen, dat de jongeren het beter zouden hebben, dat zij normale kansen krijgen om een « diploma » te halen.

Tot heden is de balans negatief : onze gemeenschap — zegge 60 % van de bevolking — kan nauwelijks 10.750 studenten in twee universiteiten en 'n paar hogescholen, opnemen ; de franstaligen vinden ruimte voor ca. 17.000 studenten in drie volledige universiteiten en ettelijke hogescholen. Met alle sociaal-ekonomische gevolgen vandien. Ziedaar de kern van de zaak, die we niet mogen verbloemen. Want het gevaar is niet denkbeeldig, dat onze aandacht wordt afgeleid door bijkomstigheden.

Dat geleerden en experten ons hun advies verstrekten, was nodig en werkte verhelderend op de konfrontatie der gedachten. De joernalisten en kroniekers er kommentaar aan spendeerden, bewees dat het publiek ter zake nieuwsgierig werd. Er moest iets gebeuren...

Wij deden het volgende : wij richtten tot tienduizende lezers en lezeressen van de Toerist-De Autoerist, een vijftal vragen, omdat wij zeer groot belang hechten aan de mening van « de vlaamse mens in de straat », die we aldus konden bereiken. Deze methode is geheel konform aan de demokratische beginselen die door alle officiële instanties officieel worden gehuldigd, en zij was meteen geïnspireerd door de overweging dat het ten slotte de zaak van onze mensen was, die wij verdedigden in wat hen het meest aan het hart ligt, nl. de toekomst van de jeugd.

De enquête kende een verrassende bijval. Voor deze vergadering wensent wij te beklemtonen dat zij representatief is voor de vlaamse openbare mening, geografisch en sociografisch gezien.

Er werd ons geantwoord uit Brugge, Aalst, Poperinge, Dendermonde, Diest, Zeebrugge, Tessenderlo, Temse, Leuven, Hasselt, Elewijt, Astene, Kapellen, Maldegem, Oudenaarde, Veurne, Willebroek, Genk, Geraardsbergen, Rosmeer, Wildert, Impe, Deurle, Kortrijk, Oostkamp, Halle, Neeroeteren, Aartselaar, St. Nikolaas, de Gentse, Brusselse en Antwerpse agglomeratie, Leopoldstad en Elisabethstad. De opsomming is niet compleet, maar eksemplatief.

Alle richtingen, partijen, standen, leeftijden, beroepen hebben zich gemeld : leraars en leerlingen, riezigers en bedienden, ambtenaren en etterkundigen, fabrieksdirekteuren en sociale werkers, academici en dames, accountants, landbouwers en arbeiders, geestelijken, studenten en professoren, kleine luiden van alle slag. Wat mij heeft getroffen is dat artsen en... de heren van de fiskus flink waren opgekomen. Het zijn twee categorieën van biz. bevoegde korrespondenten, door hun dagelijks contact met alle geledingen der samenleving. Zij getuigen dat onze mensen begaan zijn met het probleem dat ons bezighoudt ; dat de gewone man ook, zijn kinderen, indien mogelijk, naar de Universiteit wil sturen ; dat spreiding en uitbreiding onzer hogeronderwijsinstellingen sociaal-ekonomisch geboden zijn. Meerdere vakmensen uit het onderwijs, van de lagere en middelbare graad, bevestigen ons dat talrijke jongens en meisjes, bij gebrek aan voldoende instellingen, geen kansen krijgen, ook de meest begaafden niet.

Onze eerste vraag luidde : « Zijt U het eens met de stelling dat de wetenschappelijke uitbouw van het nederlandstalig H.O., in de huidige verhoudingen, een minimumbasis vereist van drie volwaardige universiteiten ? » Algemeen antwoord : Ja ! ! De oprichting van een nieuwe universiteit is een minimumbasis, én een minimumeis, — als vertrekpunt — voor onze hogere ontwikkeling. Wij kunnen niet alles vermelden, doch enkel nog dit : « a.u.b. geen palabers meer. Zolang de toestand niet verandert, houdt men de Vlamingen in hun kunstmatige minderwaardigheidspositie. Niemand heeft het recht ons die derde Universiteit te onthouden die op haar beurt zal bijdragen tot de ontvoogding en beschaving van ons volk. »

De honderde antwoorden zijn dikwijls kollektief en laten de stem horen van ganse gezinnen of groepen.

De tweede vraag handelde over de concentratie of spreiding der universiteiten. Onze korrespondenten antwoorden dat een rationele planning voor de hand ligt : in de onmiddellijke oprichting van een derde universiteit te Antwerpen, met uitstraling naar Limburg.

De derde vraag is : Is Antwerpen aangewezen als vestigingsplaats der nieuwe Universiteit ? Het antwoord kunt u raden. Ik rezumeer : Wat een vraag ! De kulturele hoofdstad van Vlaanderen, enz. Het wordt een Lof van Antwerpen, die ik u zal onthouden, D. en H., om uw spreekwoordelijke bescheidenheid niet te kwetsen. Men besluit : de voorwaarden om een universiteit waar alle Vlamingen welkom en thuis zijn, op te richten volgens de eisen van deze tijd, zijn optimaal verenigd te Antwerpen.

De vierde vraag : Welke formule acht u de beste ? De keuze gaat tussen een Staats- of een gemeentelijke universiteit, doch bijna alle inzenders verklaren nadrukkelijk (ook al laten ze een andere keuze in het midden) dat het een volwaardige universiteit moet zijn of worden, die zij zien opgroeien in geleidelijke stadia. Zij willen geen halfslachtige oplossingen maar wensen een derde vlaams wetenschappelijk centrum van hoog gehalte.

Vijfde en laatste vraag : Welke zijn uw persoonlijke bedenkingen of suggesties ?

Een paar flitsen : « De opiniepeiling is wellicht bij machte, de verantwoordelijke instanties te beïnvloeden, aangezien zij wijst op een algemene stroming in het vlaamse land. » — « Denk aan gespecialiseerde fakulteiten, aan nieuwe leerstoelen en « vernieuwde » studieprogramma's, dit alles op moderne leest. De nieuwe universiteit, in een kosmopolitische stad, internationaal georiënteerd, opent ruime perspectieven op allerlei gebied... » — « Ik wordt pijnlijk getroffen door het feit dat altijd gemakkelijk miljarden worden gevonden voor leger, marginale mijnen, praalwerken en tentoonstellingen, terwijl honderde miljoenen meer voor H.O. (d.i. beschaving) moeten afgedwongen worden. »

Inderdaad, men werpt ons steeds voor de voeten (of er tussen), wanneer alle andere argumenten falen, dat er geen geld voorhanden is. Men hoeft geen lid te zijn van het Rekenhof om te weten dat er in dit land, tientallen miljarden werden verspild voor zaken die nu worden afgeschreven, dat er voor alles en nog wat kredieten worden uitgetrokken die nauwelijks verantwoord zijn. Weet U dat het nationaal inkomen in de 480 miljard loopt ? Welk redelijk mens zal aannemen dat daarop niet de nodige middelen kunnen gevonden worden voor konkrete wetenschappelijke investeringen ! In Nederland, heeft de minister van O.K.W. (onderwijs, kunsten en wetenschappen) in november jl. aan de Staten Generaal zijn budget voor uitbreiding en spreiding H.O. voorgelegd. Hij voorziet tot 1975 bestedingen van 1,5 tot 2 miljard gulden, waarbij o.m. de stichting van een zevende universiteit in het Oosten van het land is voorzien, en verruiming der bestaande hogescholen. Kommentaar overbodig.

Wij luisteren niet meer naar de discussies over punten en komma's, wij voelen niets voor wetenschappelijk onderzoek met dito investering, in het luchtledige of waarmee alles bij het oude blijft. Wie ijvert voor het status-quo, pleegt boerenbedrog en onrecht aan onze gemeenschap. De maat van alle dingen is de mens, alzo sprak meer dan 2.000 jaar geleden, de griekse filosoof Protagoras. Voor ons is de maat, de vlaamse mens, de konkrete-levende-vlaamse-mens, deze gemeenschap met haar potentieel aan arbeidskrachten, waarop de ekonomie van dit land voor de 2/3en rekt. Wij willen ons kwantitatief potentieel opvoeren, doch nu, kwalitatief !

Onze arbeiders- en boerenstand zijn slechts voor 10 % vertegenwoordigd in de bestaande universiteiten. Onze kleine middenstand, onze beambten en ambtenaren, zij alle wensen ook, de toegang tot hogere ontwikkeling voor hun kinderen, die de nodige bekwaamheid hebben. Dät is de kwestie.

Laat u niet van de wijs brengen door bezwaren, knelpunten, kompleksiteiten of wat men nog uitvinden zal : zij kleven aan elke zaak die de moeite waard is. Wij stellen : de overheidszorg voor de wetenschappelijke gelding en kulturele ontplooiing van de vlaamse meerderheid in dit land is primaire plicht.

Doch wij blijven realisten en stellen meteen vast dat er mensen rondlopen met een mentaliteit van gisteren, die nieuwe toestanden en nieuwe mogelijkheden. Wij denken aan morgen, en morgen begint vandaag ! Onze wetenschappelijke uitbouw postuleert de valorizatie van het universitair diploma die op haar beurt tot de doorbraak leidt der vernederlandsing van het bedrijfsleven. Een postulaat dat zinvol is voor adekwate syndikale aktie. Kleine oorzaak, grote gevolgen : de kringloop wordt voltrokken...

Omdat onze vizie gericht is op de toekomst, willen wij — als inzet — een universiteit te Antwerpen. Ons denken over het probleem moet dan ook uitmonden in de realiserende daad. Nur die Tat ist überall entscheidend ! (Goethe)

Vanzelf zal het niet gaan. Ook de O.L.V.-toren is er niet vanzelf gekomen. Maar hij saar er nog sedert vijfhonderd jaren en wenkt steeds nieuwe toeristen, bij duizende, naar deze stad. Alleen een volgehouden en eendrachtige aktie vermag het doel te bereiken.

Moest de volledige universiteit — deze moderne tempel van wetenschap en kultuur — er reeds zijn, zij zou ten dienste staan van 6.254 studenten uit de provincie alleen, volgens de berekeningen van de brein-trust van het V.E.V. in een recente studie over « De technische wetenschappelijke ontwikkeling en de expansie van het Antwerps industriegebied ». Thans zijn er 3.203 studenten uit deze provincie.

Het is een konstante dat de Vlamingen normale toestanden nastreven, dat zij allerlei weerstanden moeten overwinnen om deze met stukken en brokken te verkrijgen. Wij leven in versneld tempo, en worden aldus gedwongen, willen wij geen tweede-rangsmensen blijven in belgisch en west-europees verband, om onze positie met bekwame spoed te normalizeren. « Pour gagner une bataille, il faut la livrer ». Is dat voor onze gemeenschap, een onmogelijke opgave ? Neen, indien wij bewust blijven van die andere konstante : dat wij winnen wat wij willen, wanneer wij optreden met vereende krachten. Wij vechten niet om een lapje grond op de maan, of om een A-bom mogendheid te worden, wij vechten voor veralgemeende beschaving, om te zijn *volwaardig* wat wij zijn, vlaams europees en universeel, in die orde.

Mr Jozef HEINZ.

Dreigende gevaren voor onze taal.

Ter gelegenheid van het zesde Studentenkongres der Nederlanden, op 2, 3 en 4 december jl. te Amsterdam gehouden (wij komen er op terug), liet Prof. Dr. P. Geyl volgende beschouwingen verschijnen in « Het Parool » Amsterdams dagblad, van 2 december 1959.

De Nederlandse Studentencongressen doen mij altijd denken aan iets dat eigenlijk iets heel anders was : aan het Vlaamse Studentencongres, dat ik bijna vijftig jaar geleden in Gent bijwoonde. Wij waren er maar met een stuk of vijf Nederlanders, allen uit Leiden, en 't was een ervaring ! Er werd in die tijd aan de Gentse Universiteit nog in het Frans gedoceerd. De strijd om de vervlaamsing beheerste de gemoederen. Wat een verbazende toestand was dat toch : die jongens uit Vlaams-sprekende gezinnen, die alleen door middel van een vreemde taal studeren konden, en die om hun weg te vinden in de hogere geledingen van de maatschappij zich moesten laten verfransen !

Een hemelgergende misstand, welbeschouwd. En een die ons rechtstreeks aanging, want de cultuurmogelijkheden van een aanzienlijk deel van het Nederlandse taalgebied werden er door bedreigd. Maar men trok er zich bij ons al bijster weinig van aan. Men begreep om te beginnen, de verhoudingen daar-ginds niet. « Een misstand » ? Och, dat is daar nu eenmaal zo. Als de Vlamingen het veranderen willen, — zij vormen immers de meerderheid in België ? Ons gaat het niet aan. Dat Vlaams, moet dat Nederlands heten ?

Alsof het niet een sociale strijd binnen de Vlaamse gemeenschap was : de onder de Franse overheersing van 1794 tot 1814 verfransde bovenlaag die zich, met steun in het parlement natuurlijk van de Walen is haar eigendunk en klasse-egoïsme wilde handhaven, en alsof economische macht en standsprestige zich niet veel sterker konden doen gelden dan de eenvoudige telsom van het meerderheidsbeginsel ! En dat dialect-spreken : hoe kon het anders dat de dialecten — niet « het Vlaams », maar het Oost-Vlaams en het West-Vlaams, het Brabants, het Limburgs — veel meer omgangstaal bleven dan bij ons het Zeeuws of het Maastrichts of het Gronings — die overigens van het standaard-Nederlands volstrekt niet minder afweken ! — waar in Vlaanderen de plaats van de eigen hogere omgangs- en cultuurtaal (en dat was dan wel degelijk het Nederlands) ge-usurpeerd werd door het Frans ?

Heeft het zin die oude herinneringen op te halen ? Ja, het heeft zin. De toestanden in Vlaanderen zijn sedert 1911 geweldig veranderd. Het Nederlands (inderdaad : het Nederlands ; dat is de term die in de Belgische wetgeving stelselmatig gebruikt wordt, niet het Vlaams) is erkend als de taal, de enige taal, van het Vlaamse landsdeel. Alle betrekkingen tussen gemeenten of provincies met het centraal bestuur in Brussel worden door middel daarvan onderhouden. De rechtspraak, die reeds vroeger gedeeltelijk « vervlaamst » was, is het nu geheel.

De universiteit van Gent gebruikt het Nederlands als voertaal, en in het middelbaar onderwijs, waar vroeger ook, om de leerlingen vast op het Franse hoger onderwijs voor te bereiden, maar een klein gedeelte van de vakken in de moedertaal werd onderwezen, is die onnatuurlijke staat van zaken nu door de wet beëindigd. Maar dat neemt niet weg, dat de oude verhoudingen nog op tal van manieren nawerken.

Het Nederlands heeft een ontzaglijk veel sterker positie in Vlaanderen dan in mijn jonge jaren. De bijdragen van Vlaanderen tot de gemeenschappelijke Nederlandse cultuur is veel belangrijker geworden. Zo veel belangrijker, dat de Noord-Nederlandse opinie veel van haar onverschilligheid en hooghartige geringschatting heeft afgelegd. Culturele uitwisseling en verkeer zijn aan de orde van de dag.

Ik herinner maar aan de congressen der Nederlandse letteren ; onderwijsdeskundigen zijn geregeld in contact ; de journalisten van weerskanten gaan ook die weg op.

En toch ! Toch staat het Nederlands in Vlaanderen altijd nog op verscheidene gebieden in een positie van minderwaardigheid ten opzichte van het Frans. Ik noem alleen de hogere zakenwereld. Toch staat het nog bloot aan nieuwe bedreigingen. Ik noem alleen de gestadige uitbreiding van de stad Brussel, waar de oorspronkelijke Vlaamse bevolking allengs verfranst gaat worden (een ontwikkeling in tegenovergestelde richting van wat in de rest van het Vlaamse land gebeurt) en vanwaar, door de sterke administratieve, maar ook economische en financiële centralisatie van België, zo'n enorme invloed uitstraalt. Toch kent de gemiddelde Nederlander de verhoudingen in België of in Vlaanderen nog maar heel slecht, en, niet heel veel minder dan vroeger, « trekt er zich niets van aan ».

Dat betekent een verzwakking van de Nederlandse cultuurpositie. Ten eerste in Vlaanderen zelf, de bedreigde voorpost van het Nederlandse taalgebied. Maar laten wij toch wel bedenken, dat kleine talen als zodanig onze taal dus ook in ons eigen land, op hun tellen zullen moeten passen, in de wereld, zoals die zich aan het ontwikkelen en vervormen is. Geen zinnig mens zal daarom die veranderingen willen tegenhouden. De Europese cultuur is een realiteit, en als die zich in politieke of politiek-economische vormen kan gaan weerspiegelen, kunnen wij dat alleen maar toejuichen.

Maar het is wel zaak daarbij vast te houden aan de overtuiging, dat de nationale verscheidenheden tot het wezen van de Europese cultuur behoren. Wij moeten Europeanen zijn zonder ons Nederlanderschap te verloochenen. De vorm van Europese associatie waarin wij ons begeven hebben — eigenlijk is de benaming « Europees » daarvoor al zeer misleidend ! — levert hier wel bijzondere gevaren. Daartegen is waakzaamheid geboden, klare bewustheid dat wij onze taal als cultuurmedium willen handhaven. En dan volgt natuurlijk meteen de overweging, dat ons belang geheel identiek is aan dat van Vlaanderen, zodat nauwe samenwerking binnen het bredere (maar dan toch nog zo onvolledige) verband geboden is.

In heel deze gedachtengang krijgen de Nederlandse Studentencongressen een speciale betekenis. Het is niet dat ik zou willen aanbevelen deze problematiek iedere keer tot onderwerp van de besprekingen te maken. Er zal wel een enkele maal een woord over vallen, maar waar het op aankomt is, dat Nederlandse en Vlaams-Belgische studenten de gelegenheid krijgen elkaar te ontmoeten, kennis te maken, gesprekken te voeren. Er bestaat nog altijd heel wat verschil in levensgewoonten, en speciaal ook in studie-gebruiken en eisen, tussen Noord en Zuid. Dat behoeft volstrekt geen belemmering te zijn voor vruchtbare omgang, maar het is wel gewenst dat men over en weer wat meer zou afweten van elkaars mentaliteit en omstandigheden.

In feite bestaat daar altijd nog veel onkunde en dat levert werkelijk een belemmering op. Laat mij maar alleen spreken van mijn Nederlanders. Daar valt nog altijd een zekere zelfgenoegzaamheid op te merken, een zeker terugschrikken voor al wat een klein beetje afwijkt van de bij ons heersende conventies. Het is grappig, dat men tegelijk de mond vol heeft van « Europa » en met graagte toenadering zoekt tot ons veel verder staande volken. Daar is op zichzelf niets tegen, — integendeel. Maar het wonderlijke is, dat men daarmee ten opzichte van de Vlamingen vaak een geesteshouding verbindt, die ik niet anders dan provincialistisch kan noemen.

De Studentencongressen bieden een voortreffelijke gelegenheid om dat tekort, dat op ons cultuurleven een verengende invloed kan oefenen, te corrigeren.

Prof. Dr. P. GEYL.

Mededelingen

Komitee voor gemeenschappelijke amnestie-aktie. — Ontwerp van wetsvoorstel voor amnestie.

TOELICHTING

Het indienen van een voorstel tot het verlenen van amnestie betekent niet de goedkeuring van de geamnestieerde daden, noch zelfs de aanvaarding van de motieven die er de drijfveer van zijn geweest.

En evenmin betekent voor een Staat het verlenen van amnestie het prijsgeven van zijn recht of het verzaken van zijn plicht tot eigen beveiliging en tot handhaving van de orde.

Wel is het, in het algemeen gesproken, een erkenning van de relativiteit van alle politieke criteria en in het bijzonder geval waarin België zich bevindt, in het zestiende jaar na zijn bevrijding, een erkenning van de gans bijzondere omstandigheden waarin de gebeurtenissen van mei 1940 en hun nasleep onze bevolking hebben geplaatst, van de rechtsonzekerheid die er het gevolg van is geweest, en van de moeilijkheid in deze troebele toestand de koers te vinden die het landsbelang het best kon steunen en beveiligen.

Het houdt verder in de nu vrijwel algemeen geworden erkenning dat de repressie en de epuratie in dit land, met verkeerde methodes, en in de verkeerde geest gevoerd, schipbreuk hebben geleden, derwijze dat de rechtsorde, die er moest door worden hersteld, er integendeel ten zeerste door geschaad en bedreigd werd.

In het bijzonder dienen uit ons recht te verdwijnen alle retroactieve strafbepalingen waartoe men, in strijd met de in België steeds en algemeen strekkende erkende beginselen van het strafrecht, zowel als met een terecht geëerde traditie, zijn toevlucht genomen heeft.

Het verkeerde van deze methode kan niet worden weggewerkt, doordat men, zoals inzake art. 115 SWB, onder voorwendsel van interpretatie, de bestaande bepaling een gans nieuwe inhoud heeft gegeven, of, gelijk in de BW, van 6 mei 1944, als burgerlijke sankties betitelde wat kennelijk strafbepalingen waren.

Het Komitee bevestigt nogmaals dat het op de stelligste wijze afkeurt, iedere vorm van samenwerking met de bezetter die niet rechtstreeks werd opgelegd door de internationale verdragen, of door de onmiskenbare levensbehoeften van de bezette bevolking.

Maar het kan niet anders dan vaststellen, dat in de beoordeling en betengeling van wat er in ons land tijdens de bezetting is gebeurd, de objectiviteit en de sereniteit, die de eerste vereisten zijn van elke rechtsbedeling, tevergeefs zonden gezocht worden; dat de vraag naar de motieven van de omstreden handelingen haast niet werd gesteld, of waar dit wel gebeurde politieke passie en een ontzettende blindheid voor andermans inzichten in talrijke gevallen, alle waarde van de gevelde beslissingen hebben ontnomen. Een politiek tegenstander werd ipso facto als een misdadiger, als een landverrader aangezien.

Alleen reeds het ongelooflijk aantal aangelegde dossiers en veroordelingen, de duizenden afstellingen en schorsingen, leveren het onomstootbaar bewijs dat men hier te lande alle bezinning had verloren, en dat ook de rechtsmacht zich aan de passies van het uur niet heeft weten te onttrekken.

Dat is te algemeen bekend dan dat wij er moeten over uitweiden.

Een bijzondere vermelding verdient nochtans de sedert jaren algemeen gelaakte en aangeklaagde dispariteit tussen de traffen opgelegd voor dezelfde feiten, al naar gelang het tijdstip waarop de daders voor het gerecht verschenen, of de plaats waar zij terecht stonden.

Mogelijk was dit niet te vermijden, maar het ontnemt aan de rechterlijke beslissingen waarvan spraak het onmisbaar moreel gezag.

Ten slotte dient er nog op gewezen dat de lange vrijheidsberoving opgelegd aan meestal jonge mensen, de buitensporige en overigens patent met de Grondwet onverenigbare veroordelingen tot schadevergoeding ten voordele van de Staat, de ellende en vaak ook de uiteenspatting van talloze onschuldige gezinnen hebben veroorzaakt.

Het herstel van de rechtsorde, dat de promotoren van deze repressie verklaarden na te streven, is dus fataal ontaard in een veel grotere wanorde, waarin hoofdzakelijk aan de gewraakte daden vreemd gebleven leden van de gemeenschap werden gedompeld.

Moest de repressie slechts enige honderden, of zelfs een paar duizend gevallen hebben getroffen, dan zouden de opstellers middelen gezocht en wellicht gevonden hebben, om de door hen voorgestelde amnestie slechts toe te kennen aan diegenen, die ze zonder enige betwisting verdienen. Nu is de verwarring te groot, het kluwen te onontwarbaar, derwijze dat het meer kwaad dan goed zou doen bepaalde groepen er te willen van uitsluiten. Het zou alleen een nieuwe periode van willekeur en onsamenhangendheid inluiden.

Dit zijn de redenen voor het algemeen karakter dat wij aan de voorgestelde amnestie wensen te geven.

Voor twee categorieën aarzelen wij niet hierop een uitzondering te maken, namelijk voor de economische kollaborateurs en voor de verklikkers. Dezen wensen wij in principe niet te zien amnestiëren, zelfs wanneer bv. de gewraakte verklikkingen verband houden met politieke gedragingen.

Nochtans, en helaas, valt het niet te ontkennen dat ook op dit gebied schromelijke vergissingen en onrechtvaardigheden werden begaan; dat op de lichtste vermoedens werd veroordeeld, op de lichtzinnigste beschuldigingen kritiekloos werd ingegaan.

Het Komitee acht het derhalve billijk dat de amnestie zou uitgebreid worden tot de lichtste gevallen van zgn. verklikkingen in verband met politieke gedragingen, waar goede gronden aanwezig zijn om elk kwaadwillig opzet voor uitgesloten te aanzien, en overigens de gevolgen onbeduidend zijn gebleken.

Dit is de draagwijdte van artikel 1, 5e en 1, 6e van ons voorstel.

Er dient in dit verband te worden op gewezen dat het Komitee van geen enkel geval kennis heeft kunnen krijgen waar een veroordeelde wegens zuiver politieke gedragingen meteen een verklikking met zware gevolgen als voorzien in de twee laatste alinea's van art. 121 bis SWB zou gepleegd hebben.

Voor de verklikkingen, andere dan in art. 1, 5e en 1, 6e bedoeld, voorzien wij slechts dat een mogelijkheid van herziening en van rechtsherstel zou worden open gesteld, als in art. 2 aangegeven.

Alleen de praktische toepassing zal kunnen uitwijzen of de voorgestelde methode toereikend is om ook op dit uiterst kies gebied van de verklikkingen te verzekeren dat alleen onaanvechtbare beslissingen gehandhaafd blijven. In ontkennend geval zou het probleem moeten herzien worden.

Naast de boven uiteengezette beweegredenen, op zich zelf reeds meer dan voldoende om ons voorstel te rechtvaardigen, heeft het Komitee zich in niet geringe mate laten leiden door de bekommernis, de onderlinge verzoening en de binnenlandse vrede te bevorderen door een edelmoedig en breed gebaar van amnestie.

Kan iemand te goeder trouw ontkennen dat vooral in België een dringende behoefte aan deze maatregel bestaat?

Voor het Vlaams gedeelte van het land reikt immers het aantal van de getroffen, hun gezinnen en nabestaanden reeds over het half miljoen.

In allerlei openbare diensten, zowel als in de private sektor, in het leger, vindt men zo niet de getroffen, dan toch hun kinderen en verwanten. Een schier allen dragen zij in zich het knagend gevoel van moedwillig opgelegde verongelijking en vernedering.

Is dit niet een uiterst nadelige en zelfs gevaarvolle toestand, waaraan alleen een ruime amnestie en verzoening verhelpen kunnen?

Ook deze overweging heeft het komitee geleid. Het is er van overtuigd door dit initiatief het algemeen landsbelang zowel als de rechtvaardigheid te dienen.

Het vertrouwt dat regering en parlement het gunstig zullen gelieven te onthalen.

DE ARTIKELEN

Artikel één. — Amnestie wordt verleend aan alle veroordeelden wegens handelingen van politieke aard, gepleegd in verband met de oorlogstoestand tussen 10 mei 1940 en 16 juni 1949.

Deze wet is van toepassing op:

1. De misdrijven voorzien bij artikel 113, 117, 118bis, 121 al. 4, van het strafwetboek;
2. De misdrijven voorzien bij art. 115 SWB de twee eerste alinea's alsook de feiten van economische kollaboratie uitgezonderd;
3. De misdrijven voorzien bij de wet van 22 maart 1940 betreffende de verdediging van de nationale instellingen;
4. De misdrijven voorzien bij de artikelen 104, 105, 109, 110 van het strafwetboek, gepleegd in samenloop met een van de misdrijven bij de vorige nummers vermeld;

5. De misdrijven voorzien bij artikel 121bis, gepleegd in samenhang met een van de misdrijven in de vorige nummers vermeld, doch met uitsluiting van de gevallen voorzien in de twee laatste alinea's van gezegd artikel ;

6. De misdrijven voorzien bij de artikelen 15 en 16 van het militair strafwetboek, in zover ze betrekking hebben op de daden in de vorige nummers vermeld, alsook deze voorzien bij hoofdstuk VI van het militaire strafwetboek, gepleegd in samenloop met een van de misdrijven bij de vorige nummers vermeld.

Artikel 2. — Worden eveneens geamnestieerd de misdrijven, gepleegd voor het van kracht worden van deze wet, en bedoeld in artikel 123, nonies SWB.

Artikel 3. — Zijn van de amnestie uitgezonderd, de veroordeelden wegens misdrijven voorzien bij art. 121bis van het strafwetboek, andere dan deze bedoeld in art. 1, 5de en 6de tenzij het voordeel van deze wet hun zou verleend worden krachtens een koninklijk besluit te nemen binnen de zes maanden na het van kracht worden van deze wet. Deze termijn kan door een koninklijk besluit met ten hoogste één jaar verlengd worden.

Artikel 4. — De onbekwaamheden en de vervallenverklaringen, door de rechter uitgesproken of door de wet aan de veroordelingen verbonden, worden opgeheven.

Hetzelfde geldt voor alle bepalingen in wetten en verordeningen die uit hoofde van daden welke door deze wet geamnestieerd worden, of wegens niet strafrechtelijk betugelde tekortkomingen aan burgertrouw aan bepaalde burgers rechten ontzeggen of voordelen weigeren die ze aan andere burgers toekennen.

Artikel 5. — Tuchtstraffen uitgesproken ten gevolge van handelingen waarop deze amnestie slaat vervallen.

Aan de tuchtraden der advocatenorde, aan de tuchtkamers voor pleitbezorgers, deurwaarders, notarissen, geneesheren en apothekers is het verboden, ten bezwarende titel, rekening te houden met handelingen bedoeld bij het eerste lid van dit artikel. De beslissingen, die zij in strijd met dit verbod zouden genomen hebben, zijn nietig.

Artikel 6. — De veroordelingen tot verbeurdverklaringen, teruggave, schadevergoeding, geldboete en gerechtskosten uitgesproken ten voordele van de staat of openbare instellingen, uit hoofde van de geamnestieerde misdrijven, vervallen.

De nog in 't bezit van de staat zijnde goederen en waarden worden aan de rechtshabbers in natura teruggegeven.

Over de gevolgen van de reeds ten uitvoer gelegde veroordelingen wordt de minister van financiën gemachtigd met de betrokkenen of hun rechtshabbers een schikking te treffen.

Artikel 7. — De personen die deze amnestie genieten, of hun rechtshabbers, zijn gemachtigd binnen zes maanden na de afkondiging van deze wet, een aanvraag in te dienen tot vergoeding der oorlogsschade, die zij geleden hebben.

Dezen, waarvan de ingediende eis werd afgewezen, uit hoofde van gedragingen bedoeld in art. 4 alinea 2 mogen binnen dezelfde termijn een nieuwe aanvraag indienen.

Deze aanvragen worden behandeld zoals de aanvragen die gedurende de regelmatig daartoe gestelde termijnen werden ingediend.

Wanneer het recht op vergoeding hun ontzegd wordt door enige overeenkomst tussen België en de geallieerde legers, zal de geleden schade als gewone oorlogsschade worden behandeld.

Artikel 8. — Het is aan de ambtenaren van de bestuurlijke en rechterlijke macht verboden in een bundel of ander dokument onder om het even welke vorm melding te maken of te laten blijven van de door deze wet weggenomen veroordelingen en vervallenverklaringen.

Dit verbod geldt niet voor de minuten der vonnissen en arresten die in de griffies berusten.

Artikel 9. — De amnestie mag niet strijdig zijn met de rechten van anderen. Inzonderheid, verhindert ze noch de vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, noch de vordering van schadevergoeding door private personen, zo deze vorderingen op het misdrijf gegrond zijn.

Artikel 10. — Deze wet treedt in werking op de dag harer bekendmaking in 't Belgisch Staatsblad.

*Krachtig
hoestsedativum*

Dicodid

Buisjes met 10 en 20 tabletten à 5 mg

Buisje met 10 tabletten à 10 mg

Opgenomen in categorie B

HUIS RODOLPHE COLES, N. V.
DIEGEM-BRUSSEL

Te Gent is
ROELAND

het Tehuis
aller Vlamingen

OOK ACADEMICI VINDEN ER
STEEDS GEZELSCHAP,
LEKKERE DRANKEN

Korte Kruisstraat 3
Uitbater : Karel DE CLERCK
Tel. 23.28.28

N.V. USINES LIGOT

Waversesteenweg, 1310-1314

OUDERGEM-BRUSSEL

Tel. : 72.56.49 - 72.54.20

TITALEX

Sluit aan bij het :

ALGEMEEN VLAAMS OUD-HOOGSTUDENTEN VERBOND

Sekretariaat : Nieuwbrug 21, Brussel.

Postrekening : 4292.38 — Telefoon : 18.68.20 — Jaarlijks lidgeld : 200 F.

De leden ontvangen al onze uitgaven en het mededelingsblad.